

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА НАСТУПНИЙ БЮДЖЕТНИЙ ПЕРІОД

Осадчук С. В.

к.держ.упр., доцент,

доцент кафедри обліку і фінансів

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

м.Одеса, Україна

Місцеві бюджети України продовжують функціонувати в умовах воєнного стану, що зумовлює нові виклики для системи місцевого самоврядування. Адже, не зважаючи на обмежені фінансові ресурси, органи місцевого самоврядування покликані забезпечувати безперервне забезпечення життєдіяльності усіх територіальних громад, надання послуг в галузях охорони здоров'я, освіти, житлово-комунального господарства. Все це потребує фінансових ресурсів, які основним чином концентруються в місцевих бюджетах. Розглянемо особливості формування доходів місцевих бюджетів на 2025 рік.

Програмними документами, які впливають на формування доходів місцевих бюджетів є наступні. Бюджетною декларацією на 2025–2027 роки, схваленою постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.2024 № 751 [1], передбачено, зокрема, пріоритетні завдання податкової політики спрямовані на забезпечення стабільних податкових надходжень, в тому числі за рахунок розширення поточної бази оподаткування. В бюджетній декларації також передбачено відновлення зарахування до державного бюджету податку на доходи фізичних осіб у розмірі 4 відсотки, що в поточному та попередніх роках спрямовувався до загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад. Вважаємо, що запровадження даної норми знизить спроможність територіальних громад виконувати покладені на них функції.

Щодо акцизного податку, який зараховується до місцевих бюджетів, бюджетною декларацією передбачено поступове наближення ставок акцизного податку на тютюнові вироби та пальне до рівня, передбаченого директивами ЄС, що за прогнозами, повинно додатково забезпечити надходження місцевих бюджетів в 2025 році на рівні 7,4 млрд. грн. Відповідно до бюджетної декларації обсяг доходів місцевих бюджетів прогнозується на 2025 рік — 495 648,6 млн. гривень (зростання до 2024 року на 12 165,2 млн. гривень (+2,5 відсотка), в т. ч міжбюджетні трансферти на рівні 184,9 млрд. грн. (зменшення в порівнянні з 2024 р. на 5,8 млрд. грн. або на 3,1%). Прогноз частки

трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам у загальному обсязі фінансового ресурсу місцевих бюджетів передбачається у 2025 році — 27,2 відсотка. Задля забезпечення стабільної роботи критичної інфраструктури населених пунктів в умовах нестабільних бюджетних надходжень передбачено кошти в обсязі 40 млрд. гривень. Щодо місцевих бюджетів Бюджетною декларацією передбачено зміцнення фінансової спроможності територіальних громад та удосконалення міжбюджетних відносин з урахуванням нової моделі територіальної організації влади України, що склалась в результаті проведення децентралізації. Також заслуговує на увагу пункт, який передбачає забезпечення динаміки доходів, що зараховуються до місцевих бюджетів, збереження рівня їх надходжень на рівні не нижче 20 % доходів зведеного бюджету України, а також зменшення частки трансфертів в доходах місцевих бюджетів. Також Бюджетною декларацією передбачені показники міжбюджетних трансфертів для місцевих бюджетів (освітня субвенція, базова та реверсна дотації) на 2025 рік.

При формуванні місцевих бюджетів на наступний бюджетний рік враховуватимуться основні прогностичні макроекономічні показники економічного і соціального розвитку України на 2025–2027 роки, схвалені постановою КМУ від 28.06.2024 № 780 [2]. Так, згідно даного документу передбачено, що такий ключовий показник як валовий внутрішній продукт становитиме у 2025 році 8 466,3 млрд. грн., індекс споживчих цін 109,7%.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.03.2024 № 270-р [3] було затверджено План заходів з реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2024–2027 роки, яким передбачено з метою посилення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування удосконалення механізму зарахування податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів, зокрема, у частині зарахування частини податку до місцевих бюджетів за місцем реєстрації місця проживання фізичної особи - платника податку. Також передбачено закріплення за органами місцевого самоврядування відповідного фінансового ресурсу для виконання покладених на них повноважень.

Законом України № 3979-IX від 18 вересня 2024 року передбачено відновлення середньострокового планування місцевих бюджетів (складення прогнозу місцевих бюджетів на 3 роки). Виняток — тимчасово окуповані території, або території, на яких ведуться активні бойові дії.

Кабінетом Міністрів України 13 вересня схвалено проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (№12000 від 14.09.2024)[4]. Передбачено, зокрема, збереження обсягу освітньої субвенції на рівні показника 2024 року — 103,2 млрд. грн. (в Бюджетній декларації на 2025-2027 роки було

99,4 млрд. грн). Законопроектом також передбачено, що у 2025 році до державного бюджету продовжуватиме надходити ПДФО із доходів військовослужбовців, поліцейських та інших силовиків. У пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що надходження у розмірі 4 % ПДФО передбачається спрямовувати до загального фонду державного бюджету для виконання завдань з відсічі збройної агресії РФ.

Вважаємо, що до бюджетів місцевого самоврядування повинні і надалі зараховуватись надходження у розмірі 64 % ПДФО, також необхідним є повернення до надходжень місцевих бюджетів ПДФО. Перенаправлення ПДФО до державного бюджету ослабить громади, зменшить їх можливості оперативно допомагати силам оборони та надавати якісні послуги населенню. В умовах воєнного стану саме на органи місцевого самоврядування покладається відповідальність по життєзабезпеченню територіальних громад, а для цього потрібно мати відповідні фінансові ресурси.

Література:

1. Бюджетна декларація на 2025–2027 роки: Постанова КМУ від 28.06.2024 № 751 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/751-2024-п#Text> (Дата звернення: 17.10.2024)
2. Про схвалення основних прогностичних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2025—2027 роки: постановою КМУ від 28.06.2024 № 780 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-osnovnykh-prohnoznykh-makropokaznykiv-ekonomichnoho-i-s780280624> (Дата звернення: 17.10.2024)
3. Про затвердження плану заходів з реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2024-2027 роки: Розпорядження КМУ від 26.03.2024 № 270-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270-2024-р#Text> (Дата звернення: 17.10.2024)
4. Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44888> (Дата звернення: 17.10.2024)